

F-11.

Snärjade (ell. sammanflätade)
tillstånd och Bells olikheter.
(Bakgrund för demonstrationen).

Vi betraktar en spin $-\frac{1}{2}$ partikel,
och använder S_z basen: $S_z = \pm \hbar/2 : |\uparrow\rangle, |\downarrow\rangle$
eller $|+\rangle, |-\rangle$

Om vi mäter S_z för en partikel i tillstånd:

$$|\psi\rangle = |\uparrow\rangle :$$

$$P(S_z = +\hbar/2) = 1 ; P(S_z = -\hbar/2) = 0$$

$$\text{Om } |\psi\rangle = \frac{1}{\sqrt{2}} (|\uparrow\rangle - |\downarrow\rangle) :$$

$$P(S_z = +\hbar/2) = |\langle \uparrow | \psi \rangle|^2 = \left| \frac{1}{\sqrt{2}} \right|^2 = \frac{1}{2}$$

$$P(S_z = -\hbar/2) = |\langle \downarrow | \psi \rangle|^2 = \left| -\frac{1}{\sqrt{2}} \right|^2 = \frac{1}{2}$$

Säg att vi får värdet $S_z = -\hbar/2$, då blir
vågfunktionen efter mätningen:

$$|\psi\rangle \rightsquigarrow |\downarrow\rangle.$$

Om vi gör en mätning av S_z igen på samma partikel då får vi: $P(S_z = +\frac{\hbar}{2}) = 0$; $P(S_z = -\frac{\hbar}{2}) = 1$.

En annan fråga som vi kan ställa oss:

Vad är för väntans värde av en mätning av S_z för ett tillstånd $|\psi\rangle = \frac{1}{\sqrt{2}} (|\uparrow\rangle - |\downarrow\rangle)$?

Då gör vi många mätningar, men varje gång på ett nytt tillstånd $|\psi\rangle = \frac{1}{\sqrt{2}} (|\uparrow\rangle - |\downarrow\rangle)$

För väntans värde av S_z , $\langle S_z \rangle$ är:

$$\langle S_z \rangle = +\frac{\hbar}{2} P(S_z = +\frac{\hbar}{2}) + -\frac{\hbar}{2} P(S_z = -\frac{\hbar}{2})$$

↑   ↑
värdet   sannolikhet

$$= \frac{\hbar}{2} \cdot \frac{1}{2} + (-\frac{\hbar}{2}) \cdot \frac{1}{2} = 0.$$

för $|\psi\rangle = \frac{1}{\sqrt{2}} (|\uparrow\rangle - |\downarrow\rangle)$

Vi kan skriva det mer matematiskt:

S_z beskrivs av en operator (jmf. SGA):

$$S_z = \frac{\hbar}{2} \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & -1 \end{pmatrix}$$

$$|\psi\rangle = \frac{1}{\sqrt{2}} (|\uparrow\rangle - |\downarrow\rangle) \rightsquigarrow \frac{1}{\sqrt{2}} \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix}$$

$$\langle\psi| = \frac{1}{\sqrt{2}} (\langle\uparrow| - \langle\downarrow|) \rightsquigarrow \frac{1}{\sqrt{2}} (1, -1)$$

För väntansvärdet blir:

$$\begin{aligned}\langle S_z \rangle &= \langle \psi | S_z | \psi \rangle \\ &= \frac{1}{\sqrt{2}} \begin{pmatrix} \hbar \\ 0 \end{pmatrix} \frac{1}{\sqrt{2}} (1, -1) \cdot \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & -1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix} \\ &= \frac{\hbar}{4} (1, -1) \cdot \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \end{pmatrix} = \frac{\hbar}{4} - \frac{\hbar}{4} = 0.\end{aligned}$$

Så, i hälften av mätningarna får vi $+\hbar/2$, och $-\hbar/2$ i andra hälften.

För en mätning av x -komponenten av spinnet: $S_x = \frac{\hbar}{2} \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix}$

Så nu får vi:

$$\begin{aligned}\langle S_x \rangle &= \langle \psi | S_x | \psi \rangle = \frac{\hbar}{4} (1, -1) \cdot \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix} \\ &= \frac{\hbar}{4} (1, -1) \cdot \begin{pmatrix} -1 \\ 1 \end{pmatrix} = -\frac{\hbar}{4} - \frac{\hbar}{4} = -\frac{\hbar}{2}.\end{aligned}$$

Det innebär att varje gång vi mäter spinnet i x riktning, vi får $-\hbar/2$. ∇

Matrisen för en mätning i y -riktning:

$$S_y = \frac{\hbar}{2} \begin{pmatrix} 0 & -i \\ i & 0 \end{pmatrix}, \text{ och}$$

$$\begin{aligned}\langle S_y \rangle &= \frac{\hbar}{4} (1, -1) \begin{pmatrix} 0 & -i \\ i & 0 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix} = \frac{\hbar}{4} (1, -1) \begin{pmatrix} i \\ i \end{pmatrix} \\ &= \frac{\hbar}{4} i - \frac{\hbar}{4} i = 0.\end{aligned}$$

Igen, i hälften av alla mätningar får vi $+\hbar/2$, och $-\hbar/2$ i andra hälften.

Tillstånd med två $S=1/2$ partiklar (A och B).

$$\text{Ex: } |\psi\rangle = |\uparrow\rangle_A |\uparrow\rangle_B$$

$$|\psi\rangle = \frac{1}{\sqrt{2}} |\uparrow\rangle_A |\uparrow\rangle_B + \frac{1}{\sqrt{2}} |\uparrow\rangle_A |\downarrow\rangle_B \quad (*)$$

$$|\psi\rangle = |\uparrow\rangle_A |\downarrow\rangle_B$$

Alla tre är en produkt av A och B delar:

$$(*) |\psi\rangle = |\uparrow\rangle_A \left(\frac{1}{\sqrt{2}} (|\uparrow\rangle_B + |\downarrow\rangle_B) \right)$$

Tillstånd som man inte kan skriva som en produkt är 'shärjade tillstånd'.

$$\text{Ex: } |\psi\rangle = \frac{1}{\sqrt{2}} |\uparrow\rangle_A |\downarrow\rangle_B - \frac{1}{\sqrt{2}} |\downarrow\rangle_A |\uparrow\rangle_B$$

Sådana tillstånd leder till EPR paradox:

(Einstein, Podolski, Rosen)

Säg att vi har två partiklar, som är i tillstånd $|\psi\rangle$. (elektroner)

Nu separerar vi dem, A till Mahmō, B till Kiruna.

Alice gör en mätning på A i Mahmō, och

Alice gör en mätning på A i Mahmö, och får $s_z = +\hbar/2$. Efter mätningen blir tillståndet: $|\psi\rangle \rightarrow | \uparrow \rangle_A | \downarrow \rangle_B$

Om Bob nu mäter S_z på B i Kiruna, får han $s_z = -\hbar/2$, med $P=1$.

Så, mätningen i Mahmö påverkar spinnet i Kiruna instantant!

Så kvantmekanik är också icke-lokalt!

Men antar vi att kvantmekanik är fel, och att naturen är deterministisk.

Det är något, som bestämmer vad S_z kommer bli för varje mätning, även om kvantmek.

säger att $P(s_z = +\hbar/2) = P(s_z = -\hbar/2) = 1/2$

(till ex).

Men tar vi ett system med två spinn $-\hbar/2$, och gör många mätningar, på ett $|\psi\rangle$:

$$|\psi\rangle = \frac{1}{\sqrt{2}} | \uparrow \rangle_A | \downarrow \rangle_B - \frac{1}{\sqrt{2}} | \downarrow \rangle_A | \uparrow \rangle_B$$

Alice mäter spin i z-riktningen a, a'
(väljer slumpmässigt).

Bob mäter spin i z-riktningen b, b'
(och väljer slumpmässigt).

Vi tar bort faktorer $t_{1/2}$, så a, a', b, b' kan
ta värden ± 1 (slipper skriva $t_{1/2}$ på många ställen)

Om värdena är klassiska, är värden för a, a', b, b'
bestämd samtidigt.

Vi har $a = \pm 1; a' = \pm 1$.

Då har vi: $a + a' = 0$, och $a - a' = \pm 2$
eller $a + a' = \pm 2$, och $a - a' = 0$

Det innebär att $C = (a + a')b + (a - a')b' = \pm 2$

Så, om vi mäter förväntansvärdet av C , då
får vi: $|\langle C \rangle| \leq \langle |C| \rangle = 2$

Så, klassiskt har vi:

$$* \quad | \langle ab \rangle + \langle a'b \rangle + \langle ab' \rangle - \langle a'b' \rangle | \leq 2$$

Men, i kvantmekanik kan vi få att

$$|\langle C \rangle| > 2, \text{ max värdet är } |\langle C \rangle| \leq 2\sqrt{2}.$$

(*) heter CHSH-olikhet (eller Bells olikhet).

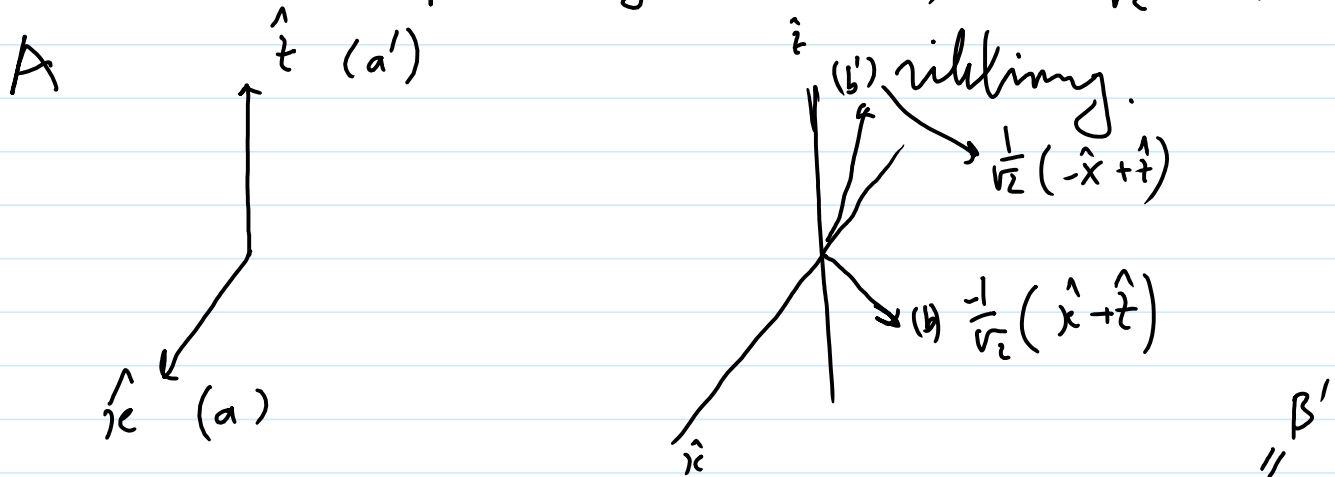
↳ Clauser - Horne - Shimony - Holt.

↳ Clauser - Horne - Shimony - Holt.

Hur kan vi i kvantmekanik för $\langle \langle \rangle \rangle$??

Alice mäter slumpmässigt i $\hat{x}$, eller $\hat{z}$ riktning

Bob mäter slumpmässigt i $\frac{1}{\sqrt{2}}(\hat{x} + \hat{z})$ eller $-\frac{1}{\sqrt{2}}(\hat{x} + \hat{z})$

Så: a' σ^z : $\begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & -1 \end{pmatrix} = A'$ b' : $-\frac{1}{\sqrt{2}}\sigma^x + \frac{1}{\sqrt{2}}\sigma^z = \frac{1}{\sqrt{2}}\begin{pmatrix} 1 & -1 \\ -1 & 1 \end{pmatrix}$

a σ^x : $\begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} = A$ b : $\frac{1}{\sqrt{2}}(\sigma^x + \sigma^z) = \frac{1}{\sqrt{2}}\begin{pmatrix} -1 & -1 \\ -1 & 1 \end{pmatrix}$

||
B

Nu måste vi räkna ut:

$\langle ab \rangle$; $\langle a'b \rangle$; $\langle ab' \rangle$ och $\langle a'b' \rangle$

För tillståndet $|4\rangle = \frac{1}{\sqrt{2}}(|\uparrow\rangle_A |\downarrow\rangle_B - |\downarrow\rangle_A |\uparrow\rangle_B)$

Man får: $\langle ab \rangle = \frac{1}{\sqrt{2}}$

$\langle a'b \rangle = \frac{1}{\sqrt{2}}$

$\langle ab' \rangle = \frac{1}{\sqrt{2}}$

$\langle a'b' \rangle = -\frac{1}{\sqrt{2}}$

$$\langle a' b' \rangle = -\frac{1}{\sqrt{2}}$$

Så vi ser att: $\langle C \rangle = 4 \cdot \frac{1}{\sqrt{2}} = 2\sqrt{2} > 2$ ∇

Den klassiska världen skulle man få

$\langle C \rangle \leq 2$, men i kvantmekanik (och experiment!) får man $\langle C \rangle > 2$.

Så kvantmekanik är verklighet.

Det finns klypphål, (detektorer är inte perfekt till ex), men de har alla stängs, även samtidigt!

Hur får man $\langle a' b' \rangle$? Fyra bidrag

$$\begin{aligned} \langle \psi | a' b' | \psi \rangle &= \frac{1}{2} \langle \uparrow | \langle \downarrow | a' b' | \uparrow \rangle_A | \downarrow \rangle_B \\ &\quad - \frac{1}{2} \langle \uparrow | \langle \downarrow | a' b' | \downarrow \rangle_A | \uparrow \rangle_B \\ &\quad - \frac{1}{2} \langle \downarrow | \langle \uparrow | a' b' | \uparrow \rangle_A | \downarrow \rangle_B \\ &\quad + \frac{1}{2} \langle \downarrow | \langle \uparrow | a' b' | \downarrow \rangle_A | \uparrow \rangle_B \end{aligned}$$

$\uparrow$ två termer $\uparrow$ två termer

Första termen är:

$$\frac{1}{2} \langle \uparrow | a' | \uparrow \rangle_A \langle \downarrow | b' | \downarrow \rangle_B$$

Så vi behöver:

$$\langle \uparrow | a' | \uparrow \rangle_A = (1, 0) \cdot \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & -1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \end{pmatrix} = 1$$

$${}_A \langle \uparrow | a' | \uparrow \rangle_A = (1, 0) \cdot \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & -1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \end{pmatrix} = 1$$

$${}_A \langle \uparrow | a' | \downarrow \rangle_A = (1, 0) \cdot \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & -1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \end{pmatrix} = 0$$

$${}_A \langle \downarrow | a' | \uparrow \rangle_A = (0, 1) \cdot \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & -1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \end{pmatrix} = 0$$

$${}_A \langle \downarrow | a' | \downarrow \rangle_A = (0, 1) \cdot \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & -1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \end{pmatrix} = -1$$

$${}_B \langle \uparrow | b | \uparrow \rangle_B = \frac{1}{\sqrt{2}} (1, 0) \cdot \begin{pmatrix} -1 & -1 \\ -1 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \end{pmatrix} = -\frac{1}{\sqrt{2}}$$

$${}_B \langle \uparrow | b | \downarrow \rangle_B = \frac{1}{\sqrt{2}} (1, 0) \cdot \begin{pmatrix} -1 & -1 \\ -1 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \end{pmatrix} = -\frac{1}{\sqrt{2}}$$

$${}_B \langle \downarrow | b | \uparrow \rangle_B = \frac{1}{\sqrt{2}} (0, 1) \cdot \begin{pmatrix} -1 & -1 \\ -1 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \end{pmatrix} = -\frac{1}{\sqrt{2}}$$

$${}_B \langle \downarrow | b | \downarrow \rangle_B = \frac{1}{\sqrt{2}} (0, 1) \cdot \begin{pmatrix} -1 & -1 \\ -1 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \end{pmatrix} = \frac{1}{\sqrt{2}}$$

$$\begin{aligned} \text{Så: } \langle a' b \rangle &= \frac{1}{2} \cdot 1 \cdot \frac{1}{\sqrt{2}} - \frac{1}{2} \cdot 0 \cdot \left(-\frac{1}{\sqrt{2}}\right) - \frac{1}{2} \cdot 0 \cdot \left(-\frac{1}{\sqrt{2}}\right) \\ &\quad + \frac{1}{2} \cdot (-1) \cdot \left(-\frac{1}{\sqrt{2}}\right) \\ &= \frac{1}{2\sqrt{2}} + 0 + 0 + \frac{1}{2\sqrt{2}} = \frac{1}{\sqrt{2}} \end{aligned}$$

$\langle a b \rangle$, $\langle a b' \rangle$ och $\langle a' b' \rangle$ funkar lika domt!